

Взаємозв'язок рухових якостей і техніко-тактичних дій юних футболістів 8-12 років

Коваль С.С.

Харківська державна академія фізичної культури

Анотація. У статті розглянуті взаємозв'язки рухових якостей і техніко-тактичних дій юних футболістів. Проаналізовано літературні джерела, що розглядають деякі аспекти даного дослідження. Визначено взаємозв'язок прояву рухових якостей і виконання окремих техніко-тактичних дій юних футболістів різних ігрових амплуа. Обґрунтовано важливість проведення подальших досліджень по порушеній темі.

Ключові слова: рухові якості, техніко-тактичні дії, юні футболісти.

Вступ. Загальновідома величезна популярність футболу, оскільки цим видом спорту займаються мільйони дітей і дорослих. На Україні, не дивлячись на таку ж велику популярність футболу, фахівці звертають увагу на існуюче значне відставання гравців провідних українських клубів від кращих світових й європейських команд в індивідуальній техніко-тактичній і фізичній підготовці (Бойченко, 1986; Дулібський, 1999).

Рядом авторів (Дулібський, 1998; Золотарьов, 1996а, 1996б; Зонин, 1974) відзначено, що індивідуальна техніко-тактична підготовленість гравців більшості команд із віком поліпшується, однак арсенал застосування більшості технічних прийомів у грі залишається досить низьким, незважаючи на те, що швидкість виконання їх підвищилася.

Кількість, що є в наявності наукової й методичної літератури із проблем підготовки футболістів різного віку, на жаль, стосуються в основному тільки питань методики початкового навчання техніки гри (Золотарьов, 1996а; Максименко, 2002) або фізичній підготовці спортсменів. У той же час, у доступній нам спеціальній літературі, практично відсутні дані комплексного розвитку рухових якостей і техніко-тактичних дій юних футболістів.

Теоретичне значення проведеного дослідження складається у формуванні наукових положень і розробці адаптованої, у віковому аспекті, методики техніко-тактичної підготовки юних футболістів на основі використання даних про розвиток їхніх рухових функцій.

Мета дослідження – формування техніко-тактичних дій у взаємозв'язку з розвитком рухових якостей у юних футболістів 8–12 років.

Завдання дослідження:

1. Здійснити аналіз існуючих методик розвитку рухових якостей і техніко-тактичної підготовки юних футболістів.
2. Визначити взаємозв'язок прояву рухових якостей і виконання окремих техніко-тактичних дій юних футболістів різного ігрового амплуа.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети й вирішення завдань

дослідження були використані наступні методи: вивчення й аналіз науково-методичної літератури, анкетування, педагогічні спостереження.

Результати дослідження. Проведений ретроспективний аналіз ефективності застосування різних систем гри у футбол, а також існуючих різноманітних способів досягнення результату, у діях футболістів варто виділити серед групи факторів найбільш ефективний спосіб ведення гри, притаманний даній команді або школі. Це ставиться до всіх складових гри: до загальної стратегії й тактичної побудови, до вибору певної системи гри й техніко-тактичних дій команди, а також до індивідуальної технічної досконалості майстерності спортсменів. На підставі наших досліджень можна затверджувати, що на різних етапах розвитку й становлення футболу в історичному плані домінують різні фактори, способи, сторони підготовки команд і спортсменів.

Спочатку головна роль у розвитку тактики належала відкриттю нових технічних елементів. При цьому ініціативний (тобто нападаючий) гравець опановує усе більше нову тактичну зброю, що значною мірою сприяє стратегічному успіху – досягненню перемоги. У зв'язку із цим і підготовка окремих футболістів і команди в цілому була орієнтована на виховання високотехнічного гравця. Присутність у команді навіть одного такого футболіста вже деякою мірою забезпечувало значні шанси на успіх, а наявність 2–3 гравців, що у досконалості опанували технікою обробки, ведення м'яча, ударів по воротах, практично завжди забезпечували команді перемогу.

Постійне прагнення підвищити рівень і результативність футболу, прагнення заощаджувати сили гравців уможливили й зробили навіть необхідним застосування всіх основних засобів розумної колективної гри. Так, була сформульована концепція «колективних дій», що формується на вмінні використати сильні сторони кожного футболіста в інтересах команди, на об'єднанні індивідуальних можливостей окремих гравців у зусилля колективу.

У різні роки, на різних етапах формування колективу (більше того, при формуванні конкретної ігрової концепції) на передній план виступають різні, іноді випадкові, фактори, що відбивають різноманітні сторони підготовленості гравців і команди з неоднаковим ступенем реалізовані безпосередньо на полі.

У цьому зв'язку, як показав аналіз закордонної літератури з футболу й наші безпосередні спостереженнями як за процесом підготовки спортсменів, так і за ступенем реалізації ігрового потенціалу окремих футболістів, також команди (збірної, клубу) у цілому, можна затверджувати, що в ієрархії проблем сучасної підготовки висококваліфікованих футболістів на більше високі місця переміщуються три, на наш погляд ведучі: психологічна підготовка; індивідуалізація підготовки; загальнофізична (атлетична) підготовка.

З огляду на існуючу спрямованість роботи, варто розглянути у віковому аспекті особливості індивідуалізації технічної підготовки гравців на основі отриманих характеристик змагальної діяльності у футболі.

Згідно результатів наших спостережень найбільш відчутним резервом підвищення майстерності юних футболістів є індивідуальна техніко-тактична й фізична підготовка. Низька її ефективність у дитячо-юнацьких спортивних школах багато в чому пов'язана із плануванням й обліком тренувального процесу.

Як відомо з даних літературних джерел загальна й спеціальна підготовка являють собою дві невід'ємні частини всебічної фізичної підготовленості футболістів. Під загальною фізичною підготовкою (ЗФП) розуміють процес гармонічного розвитку всіх рухових якостей. У той час як спеціальна підготовка (СФП) спрямована на розвиток тих рухових якостей, які забезпечують успішні виступи в конкретних видах спорту. ЗФП і СФП присутні на всіх етапах багаторічного тренування футболістів. Однак, їхнє співвідношення міняється від етапу до етапу.

Проведене нами анкетне опитування тренерів ДЮСШ по футболу які працюють з юними футболістами, виявив, що у 8–10 річних футболістів вони рекомендують 75–70 % тренувального часу відводити на ЗФП, а інші 25–35 % на СФП. У наступній віковій групі (11–12 років), розподіл ЗФП і СФП складає 60 % і 40 % відповідно.

У розділі спеціальної підготовки по даним анкетування більшість тренерів указують на необхідність застосовувати дії гравців відповідно до вимог процесу індивідуалізації тренувальних занять. У випадку з юними футболістами 8–12 років, як показують проведені нами аналіз літератури й анкетування тренерів, цей процес має дві складові.

С однієї сторони, тактико-технічна підготовка гравців повинна проводитися з урахуванням їхнього амплуа, з іншого боку, удосконалювання розвитку рухових якостей залежно від техніко-тактичної підготовки.

Висновки.

1. Визначено комплекс основних показників фізичного розвитку, фізичної підготовленості юних футболістів 8–12 років, що впливає на становлення їхньої техніко-тактичної підготовленості.
2. Уточнено методика формування техніко-тактичної діяльності юних футболістів 8–12 років на основі рівня розвитку їхніх рухових якостей.
3. Виявлено ряд проблем, які стосуються планування, контролю й керування змагальною діяльністю юних футболістів у віці 8–12 років. Їх вирішення повинно ґрунтуватися на основі обліку та виявлення взаємозалежності різних сторін підготовленості.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Бойченко, В.Ф. (1986). *Возрастная динамика физических качеств и технико-тактического мастерства в связи с совершенствованием системы отбора юных футболистов.* (Автореферат диссертации кандидата пед. наук). Киев, Украина.
- Дулібський, А. (1999). «Застосування методів моделювання у процесі підготовки юнацьких команд з футболу. *Физическое воспитание студентов творческих специальностей, № 10, 31-35.*

- Золотарев, А.Л. (1996а). «Аспекты оптимизации технической подготовки юных футболистов к соревнованиям». *Проблемы физиологии произвольных движений и функциональных основ физического воспитания: сборник научных трудов*, 144-155.
- Золотарев, А.П. (1996б). «Возможности преобразования многолетней подготовки спортивного резерва в футболе». *Природа. Общество. Человек: Вестник Южно-Российского отделения Международной Академии наук Высшей школы*, № 1(4), 35-37.
- Зонин, Г.С. (1974). *Исследование физической, технической подготовленности и их совершенствование у футболистов*. (Автореферат диссертации кандидата пед. наук). Ленинград, Россия.
- Лалаков, Г.С. (1995). «Исследование срочных тренировочных эффектов после применения нагрузок, направленных на развитие различных видов выносливости при подготовке молодых футболистов». *Теория и практика физической культуры*, № 9, 37-40.
- Максименко, И.Г. (2002). *Основы отбора, обучения и тренировки футболистов*. Луганськ : Знание.
- Платонов, В.Н., & Булатова М.М. (1995). *Фізична підготовка спортсмена. Навчальний посібник*. Київ : Олімпійська література.
- Платонов, В.Н. (1995). *Закономерности и принципы системы спортивной подготовки*. Москва : СААМ.
- Шамардин, В.Н. (2002). *Моделирование подготовки квалифицированных футболистов*. Днепропетровск.

Відомості про авторів

Коваль Святослав Святославович

к.фіз.вих., доцен

Харьковская государственная академия физической культуры

Поступила до редакції 10.01.2018